

Itämeren liikenteen tuulia

Harri Pursiainen

Liikennepolitiikkaa ja Itämeren yhdistävät erityisesti logistiikka, ympäristö ja turvallisuus.

Rikkidirektiivin vaikutusten kompensoimiseksi väylämaksut puolitettiin kolmeksi vuodeksi, mikä alentaa merenkulun kustannuksia yli 40 miljoonaa euroa vuodessa. Teollisuus poistaisi maksut kokonaan, mutta liikenne- ja viestintäministeriö ei ole ajatukselle lämmennyt. Huoli on, että poistaminen rahoitetaan leikkaamalla perusväylänpidosta, jonka vaje on liikenteen pahin kipupiste. Toisaalta merenkulunkin resurssitehokkuutta tukee, jos käyttäjä maksaa. Väylämaksut ovat myös kannuste aluksille, joilla on hyvät ominaisuudet liikkua jäissä.

Väylämaksuilla rahoitetaan jäänmurtoa. Jäänmurtolaivasto on uusittava 15 vuoden kuluessa. Olisi kustannustehokasta käyttää kalustoa polaarimarkkinoilla silloin, kun sitä ei tarvita perustehtäväänsä. Hallituksen uudet linjaukset sallivat tämän suomalaisen osaamisen viennin.

Luontevaa on palata siihen, että valtion jäänmurtajat ovat yhdellä omistajalla. Jäänmurron operointia tehostetaan myös yhteistyössä Ruotsin ja Venäjän kanssa. Ruotsin kanssa sopimus on voimassa ja eduskunta käsittelee Venäjän sopimusta.

Itämeri tarjoaa hyvät puitteet cleantechille. Tärkeätä on, että laivat voisivat siirtyä käyttämään nesteytettyä maakaasua. Se edellyttää tehokasta jakelua. Suomen ja Viron sopu edistää asiaa. Monia tulevaisuuden hankkeita nesteytetyn maakaasun hyödyntämiseksi on käynnissä. Hallitus on osoittanut 123 miljoonaa euroa infrastruktuuriin. Myös Euroopan unionin rahoitusta pyritään saamaan.

Cleantechiä on myös tietotekniikka. Suomenlahden merenkulun raportointijärjestelmän (GOFREP) ohelle kehitetään automaattista riskientunnistusta. Myös ns. Tankkeriturva on tärkeä hanke Suomenlahden öljynkuljetusten hallintaan. Tietotekniikkaa tarvitaan myös polttoainejakelun ja logistiikan hallintaan. Älyliikenne näyttää voimansa Itämerenkin logistiikassa ja turvallisuustyössä.

Kylmän ilmanalan osaamisellamme on kysyntää. Olemme vahvoja merenkulussa, laivanrakennuksessa ja olosuhdepalveluissa. Myös ympäristönsuojelu ja öljyntorjunta tuottavat arktisia vientituotteita, joita käytetään hyväksi myös Itämerellä.

Suomeen kehitetään arktisen merenkulun testaus-, harjoitus- ja koulutuskeskusta. Keskuksen toteuttaisivat Kemin, Oulun ja Porin kaupungit kehitysyhtiöineen. Huippuvuorille rakennettavan

osaamiskeskuksen kanssa verkostoituneena se loisi merkittävän suomalais-norjalaisen arktisen kokonaisuuden.

Keskus tarjoaisi talvimerenkulun, pelastustoiminnan ja öljyntorjunnan harjoituksia, koulutusta, testausta ja standardointia. Kylmän ilmanalan testausta ja tutkimusta toteutettaisiin luonnonoloissa ja laboratoriossa. Vuosikymmenen loppuun mennessä aloittava keskus tukisi suomalaisen osaamisen vientiä.

Itämeren merenkulun pelisäännöt luodaan kansainvälisissä yhteistyöorganisaatioissa ja Euroopan unionissa. Merenkulun globaali sääntely koskee Itämeren, jonka herkkä ekologia on kiireellisen suojelun tarpeessa. Erityisesti öljykuljetukset ovat ruuhkaisen Itämeren suuri riski.

Ympäristöpolitiikka vaikuttaa yhä vahvemmin merenkulkuun. Rikkidirektiivi herätti huomaamaan, miten tärkeää on vaikuttaa päätöksiin ajoissa. Rajoituksia valmisteltiin vuosikausia ja silti ne yllättivät, myös elinkeinoelämän. Eläteltiin pitkään uskoa siihen, että päätökset vielä muuttuvat.

Yksimielisesti päätettyjä rajoituksia on vaikea muuttaa. Muissa liikennemuodoissa ollaan jo paljon pidemmällä eikä merenkulku voi jäädä talkoista pois. Positiivista on, että rajoitukset ohjaavat merenkulkua uudistumaan. Se antaa meille ympäristöystävällisemmän merenkulun ja puhtaamman Itämeren, toivottavasti myös uutta vientiin sopivaa osaamista.

Suomi on riippuvainen merikuljetuksista. Vaikuttaminen vaatii läsnäoloa siellä, missä päätökset tehdään. Suomi lähettää oman edustajan Kansainväliseen merenkulkujärjestöön IMO:oon. Se tuo uutta näkyvyyttä Suomelle ja luo uusia verkostoja. Suomi saa kasvot järjestössä, joka tuottaa keskeiset Itämeren pelisäännöt.

Harri Pursiainen
kansliapäällikkö
Liikenne- ja viestintäministeriö

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).